

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2025. № 3.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2025.3.9>

УДК: 334.72:330.341

V. L. Gura,

*к. е. н., доцент, докторант, доцент кафедри євроінтеграційної політики,
Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби*

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4870-4037>

**ФІНАНСОВО-ІННОВАЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ СОЦІАЛЬНОГО
ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ТА
СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ**

V. Gura,

*PhD in Economics, Associate Professor, Doctoral Researcher, Associate Professor
of the Department of European integration Policy,*

*Educational and Scientific Institute of Public Administration and Civil Service of
Taras Shevchenko National University of Kyiv*

**FINANCIAL AND INNOVATIVE MECHANISM OF SOCIAL
ENTREPRENEURSHIP IN UKRAINE: CONCEPTUAL FOUNDATIONS
AND STRATEGIC GUIDELINES FOR DEVELOPMENT**

У статті досліджено сутність фінансово-інноваційного механізму соціального підприємництва та визначено його ключові структурні елементи, що забезпечують стійкий розвиток соціальних ініціатив. В

статті проаналізовано основні теоретичні підходи до фінансування соціального підприємництва, зокрема використання інструментів венчурного фінансування, імпакт-інвестування, соціальних облігацій та краудфандингу. Обґрунтовано роль державного регулювання у створенні сприятливого фінансового середовища для розвитку соціального підприємництва в Україні. Визначено основні бар'єри, що перешкоджають ефективному залученню фінансових ресурсів у соціальні підприємства, зокрема недосконалість законодавчої бази, відсутність стимулюючої податкової політики та недостатню підтримку з боку міжнародних фінансових інституцій. Запропоновано стратегічні орієнтири розвитку фінансово-інноваційного механізму, що включають вдосконалення державної фінансової політики, створення механізмів стимулювання інвестицій у соціальні проекти, розвиток партнерств між державним та приватним секторами, а також розширення доступу до міжнародних фінансових ресурсів. Визначено перспективи інтеграції технологій у фінансове забезпечення соціального підприємництва, що сприятиме підвищенню ефективності використання фінансових ресурсів.

The article provides a comprehensive analysis of the financial and innovative mechanism of social entrepreneurship in Ukraine and substantiates strategic guidelines for its development. The author explores the essence of this mechanism as a multi-level system that integrates economic efficiency with the realization of a social mission and highlights its key structural elements designed to support the sustainable functioning of social initiatives. Particular attention is given to comparing various theoretical approaches to financing social entrepreneurship, including venture capital, impact investing, social bonds, and crowdfunding. The study emphasizes the crucial role of state regulation, particularly in creating a favorable financial environment, adapting the legal framework, and introducing tax incentives to encourage additional investment inflows. The author analyzes the main barriers to effectively attracting financial

resources to the social business sector, including gaps in legislation, insufficient interaction with international institutions, and limited resources within state funding programs. Strategic directions for developing the financial and innovative mechanism have been proposed, encompassing improvements in public financial policy, the activation of partnerships between the state and the private sector, expanded access to new capital-raising instruments, and the implementation of technological solutions in digital finance. The integration of technology is highlighted as a means not only to enhance the transparency and speed of financial transactions but also to strengthen social responsibility by ensuring more efficient resource allocation for urgent societal needs. Significant attention is given to the formation of a favorable ecosystem, where the integration of international experience, innovative financial platforms, and partnership projects serves as a driving force for expanding the range of social services and employment opportunities. Future research in this field could focus on developing measurable indicators of social efficiency, improving institutional tools.

Ключові слова: *соціальне підприємництво, фінансово-інноваційний механізм, соціальні інвестиції, імпакт-інвестування, фінансова політика.*

Keywords: *social entrepreneurship, financial and innovative mechanism, social investments, impact investing, financial policy.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Фінансово-інноваційний механізм соціального підприємництва є визначальним чинником його динамічного розвитку та спроможності розв'язувати актуальні соціально-економічні проблеми. Соціальне підприємництво як поєднання комерційної діяльності та соціальної місії потребує специфічних фінансових інструментів, інституційної підтримки та інноваційних рішень.

На сьогодні в Україні його розвиток обмежується, відсутністю нормативно-правового регулювання, недостатнім доступом до фінансових

ресурсів, слабкими державними стимулами, низьким рівнем венчурного капіталу та недостатньою інтеграцією в міжнародні інноваційні мережі.

У світовій практиці соціальні підприємства активно використовують різні механізми фінансування, що включають соціальні інвестиції, гранти, краудфандинг, венчурне та змішане фінансування. Проте в Україні такі можливості значно обмежені через нерозвиненість відповідної фінансової інфраструктури, відсутність законодавчої бази та недостатню підтримку з боку держави. Інтеграція інноваційних фінансових механізмів, зокрема соціальних облігацій, імпаکت-інвестицій та цифрових платформ, є необхідною умовою сталого розвитку цього сектору. Проблематика дослідження полягає у формуванні концептуальних засад фінансово-інноваційного механізму соціального підприємництва, що базуватиметься на адаптації світового досвіду до національного контексту. Важливо визначити стратегічні орієнтири його розвитку, які поєднуюватимуть ефективну державну політику, приватні інвестиції та суспільні ініціативи. Значущість дослідження зумовлена необхідністю формування комплексної моделі фінансування та інноваційного забезпечення соціального підприємництва, що сприятиме його стійкому розвитку, підвищенню ефективності соціальних інвестицій та розширенню спектра соціально орієнтованих ініціатив.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження фінансово-інноваційного механізму соціального підприємництва базується на працях різних науковців, які аналізують як загальні економічні та управлінські аспекти інновацій, так і специфічні питання фінансування соціальних ініціатив. Значний внесок у розуміння сутності інноваційних процесів зробили Когабаєв Т. та Мазіліаускас А. [1], які запропонували класифікацію інновацій та їх значення для економічного розвитку. Моррісон Дж. [2] досліджує інновації у контексті управління та організаційної поведінки, що є важливим для розробки стратегій соціального підприємництва. Степанова Д. та Яременко А. [3] аналізують фінансові стратегії, спрямовані на стабілізацію фінансового стану підприємств, що є необхідним для забезпечення стійкості

соціального бізнесу. Волощук В. [4] розглядає джерела фінансування інноваційної діяльності підприємств, акцентуючи увагу на державну підтримку, грантові програми та інвестиційні механізми. Говоруха Ж. [5] вивчає теоретичні підходи до визначення інновацій, що є важливим для адаптації класичних економічних моделей до соціального підприємництва. Грицаєнко Г. [6] досліджує соціальні інвестиції як фактор розвитку соціального капіталу, що підтверджує необхідність інтеграції фінансових та соціальних показників ефективності. Денисенко М. та Будякова О. [7] аналізують державне управління інноваційною діяльністю на регіональному рівні, що є актуальним для розробки політик підтримки соціального підприємництва. Михальчук Л. та Бендюг Є. [8] досліджують методи залучення фінансових ресурсів для розвитку соціального бізнесу, підкреслюючи необхідність диверсифікації джерел фінансування. Плиса В., Цюпка А. та Мунтян Б. [9] аналізують інструменти фінансування соціального підприємництва в Україні, зосереджуючись на перспективності краудфандингу, імпаکت-інвестування та соціальних облігацій. Точиліна Ю. [10] досліджує теоретико-методологічні засади управління розвитком людського капіталу, що є ключовим аспектом забезпечення стійкості соціального підприємництва. Загалом, аналіз літератури свідчить про необхідність інтеграції інноваційних фінансових механізмів у систему соціального підприємництва.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є узагальнення теоретичних підходів і практичних аспектів формування фінансово-інноваційного механізму соціального підприємництва в Україні з урахуванням оптимізації фінансових потоків, залучення зовнішніх ресурсів та використання інноваційних фінансових інструментів. Завдання дослідження полягає у визначенні основних джерел фінансування соціальних підприємств, зокрема державної підтримки, венчурного капіталу, краудфандингу, грантових програм, імпакт-інвестицій, а також механізмів залучення коштів через міжнародні фінансові інституції та партнерські

проекти. Також слід проаналізувати ефективні стратегії фандрайзингу, що сприяють диверсифікації фінансових ресурсів, розширенню можливостей розвитку соціального підприємництва та забезпеченню його довгострокової фінансової стійкості. У межах дослідження розглянуто питання інтеграції України в міжнародні програми підтримки соціального підприємництва, що дозволить розширити доступ до інноваційних фінансових рішень і залучити додаткові інвестиційні потоки для розвитку цього сектора.

Виклад основного матеріалу дослідження. Теоретико-методологічні засади фінансово-інноваційного механізму соціального підприємництва є важливим аспектом сучасної економічної науки, оскільки вони дозволяють обґрунтувати та розробити ефективні моделі функціонування соціальних підприємств у ринкових умовах. В основу фінансово-інноваційного механізму соціального підприємництва покладено концепцію поєднання економічної ефективності та соціальної відповідальності, що дає змогу вирішувати важливі суспільні проблеми через підприємницьку діяльність.

Фінансово-інноваційний механізм соціального підприємництва є ключовим фактором його стійкого розвитку та модернізації, оскільки дозволяє поєднувати соціальну місію з ефективними економічними моделями. В основі цього механізму лежить використання інноваційних підходів, які забезпечують оптимізацію ресурсів, покращення фінансової стійкості та збільшення соціального впливу підприємств. Інновації у соціальному підприємстві можна розглядати крізь призму класичних економічних теорій, адаптованих до його специфіки. Загальна концепція інновацій базується на систематизації та класифікації підходів, що визначають їх значення у сучасній економіці. Інновації є рушієм розвитку підприємств, сприяючи підвищенню конкурентоспроможності, ефективності та адаптації до змін у ринковому середовищі. Йозеф Алоїз Шумпетер у своїй теорії розглядав інновацію як процес створення нових комбінацій ресурсів, що забезпечують появу нових товарів і послуг, освоєння нових ринків, використання альтернативних джерел ресурсів, впровадження технологічних

змін і нових управлінських підходів [2]. У контексті соціального підприємництва ця концепція трансформується у два ключові аспекти:

1. Продуктово-технологічні інновації, які передбачають створення нових соціальних продуктів і послуг (наприклад, медичні рішення, чисте виробництво, освітні платформи для вразливих верств населення).
2. Фінансово-управлінські інновації, що полягають у розробці нових фінансових моделей (соціальні облигації, краудфандинг, імпаکت-інвестиції) та стратегій, які забезпечують стійкість соціального бізнесу.

На думку Говорухи Ж., інновація є багатограним процесом, що поєднує науку, технологію, економіку та управління. Це особливо актуально для соціального підприємництва, оскільки його ефективне функціонування потребує інтеграції різних сфер знань і ресурсів. Соціальні підприємства не лише впроваджують новітні технології у свою діяльність, а й адаптують нові методи фінансового та стратегічного управління для досягнення соціальних цілей [5]. Наприклад, використання цифрових платформ для управління соціальними проектами дозволяє підвищити ефективність фінансових потоків і розширити доступ до соціальних послуг. Денисенко М. та Будякова О. [7] розглядають інновацію як створення нових знань, що втілюються у продуктах, процесах і послугах, та охоплюють технологічні, ринкові та адміністративні аспекти. У соціальному підприємстві інноваційність проявляється не лише у розробці нових продуктів, а й у впровадженні ефективних бізнес-моделей, що дозволяють поєднати прибутковість із соціальним ефектом [11]. Наприклад, концепція змішаного фінансування, яка передбачає поєднання грантових коштів, державної підтримки та комерційних інвестицій, дає можливість соціальним підприємствам масштабувати свою діяльність. Загалом інновації у соціальному підприємстві можуть бути класифіковані за кількома напрямками. Технологічні інновації охоплюють нові методи виробництва соціально значущих товарів, використання цифрових рішень для оптимізації бізнес-процесів. Ринкові інновації спрямовані на пошук нових клієнтських

сегментів і механізмів соціальної взаємодії. Організаційні інновації включають нові моделі управління, партнерські відносини між державою, бізнесом і громадським сектором, що дозволяють ефективніше вирішувати соціальні проблеми [1]. Інновації в соціальному підприємстві можуть бути масовими або вибуховими, залежно від швидкості їх поширення. Деякі зміни відбуваються поступово, наприклад, трансформація освітніх платформ, тоді як інші – миттєво змінюють ринок, як-от запровадження технологій блокчейн у соціальному фінансуванні. Масштаби впровадження інновацій також варіюються від локальних ініціатив до транснаціональних програм. Наприклад, концепція "розумних міст" включає інноваційні соціальні підприємства, які працюють над екологічними проектами, транспортною інфраструктурою, інтеграцією людей з особливими потребами у міське середовище [1]. Стійкий розвиток соціального підприємства неможливий без впровадження інноваційних механізмів, які дозволяють розширювати фінансові можливості підприємств та адаптувати їх до змін у глобальному економічному просторі. Інновації у соціальному підприємстві сприяють модернізації економіки, оскільки забезпечують розвиток нових форм співпраці між державою, бізнесом і громадянським суспільством, оптимізують використання ресурсів і підвищують ефективність управління. В умовах викликів, таких як економічні кризи, війна, демографічні зміни та екологічні загрози, інновації стають не лише способом підвищення конкурентоспроможності, а й механізмом соціальної трансформації, що забезпечує довгострокову стабільність і розвиток суспільства [2].

Точиліна Ю. [10] обґрунтовує, що розвиток людського капіталу є ключовим чинником інноваційного зростання національної економіки. В межах фінансово-інноваційного механізму соціального підприємства, зазвичай, розглядаються такі категорії, як управління людським капіталом, формування фінансових інструментів підтримки інноваційної діяльності та механізми державного регулювання. Одним із пріоритетних шляхів забезпечення ефективного використання людського капіталу є створення

системи, що передбачає взаємодію між державою, приватним сектором і громадянським суспільством. Фінансово-інноваційний механізм соціального підприємництва передбачає використання таких методів фінансування, як соціальні інвестиції, грантове фінансування, венчурний капітал, краудфандинг, соціальні облігації та інші інструменти, які дозволяють залучати фінансові ресурси для соціально значущих ініціатив. Окрему роль відіграють інноваційні форми управління, що базуються на цифрових технологіях, зокрема блокчейн-рішення для підвищення прозорості фінансових операцій соціальних підприємств.

Проте всі зазначені вище методи фінансування потребують відповідного державного регулювання соціального підприємництва. У свою чергу, ефективне функціонування соціальних підприємств можливе за умови створення відповідного законодавчого поля, що регламентує їх діяльність, запровадження податкових пільг та механізмів державної підтримки. У цьому контексті важливим є міжнародний досвід, зокрема практика Європейського Союзу та США, де соціальне підприємництво є невід'ємною частиною економічної екосистеми. Теоретико-методологічний підхід до дослідження фінансово-інноваційного механізму соціального підприємництва включає системний аналіз взаємодії ключових учасників ринку, оцінку соціального впливу та ефективності використання фінансових ресурсів. Основою методології є інституційний підхід, що враховує особливості регулювання соціального підприємництва в різних економічних системах, а також ресурсна теорія, яка підкреслює важливість оптимального використання фінансових, людських і технологічних ресурсів. Тобто фінансово-інноваційний механізм соціального підприємництва є комплексною системою, яка поєднує різноманітні джерела фінансування, управлінські моделі та державні регуляторні інструменти. Його ефективне впровадження сприятиме не лише економічному розвитку, а й вирішенню соціальних проблем, що особливо актуально в умовах глобальних викликів та воєнних дій, які впливають на економіку України [2].

В Україні джерела фінансування соціального підприємництва є різноманітними, але вони не завжди забезпечують сталий розвиток соціальних проєктів. Основними джерелами фінансування є державна підтримка, венчурний капітал, соціальні інвестиції, гранти, міжнародні фінансові інституції та фонди, фандрайзинг і краудфандинг. Державна підтримка соціального підприємництва реалізується через механізми субсидій, державних замовлень, податкових пільг та пільгових кредитів. Держава може виділяти фінансові ресурси на підтримку соціально важливих проєктів, надавати підприємствам можливість отримувати замовлення на виготовлення продукції чи надання послуг, спрямованих на задоволення потреб соціально вразливих верств населення. Важливим механізмом є також запровадження особливих режимів оподаткування, що дає змогу зменшити фінансове навантаження на підприємства. Однак державна підтримка має суттєві обмеження, зокрема бюрократичні складнощі, низький рівень фінансування, відсутність системного підходу та нестабільність фінансування, що змушує соціальні підприємства шукати альтернативні джерела фінансування [9].

Венчурний капітал та соціальні інвестиції є ще одним перспективним інструментом фінансування соціальних підприємств. На відміну від традиційних благодійних пожертв, венчурний капітал передбачає вкладення коштів у соціальні стартапи, що мають потенціал не лише для створення соціального ефекту, а й для отримання прибутку. У розвинених країнах венчурний капітал активно використовується для фінансування соціального бізнесу, однак в Україні він лише починає розвиватися через низький рівень обізнаності інвесторів та недостатню нормативно-правову базу для його підтримки. Окремим видом соціальних інвестицій є імпакт-інвестування, яке передбачає фінансування проєктів, що мають як фінансовий, так і соціальний результат. Такі інвестиції спрямовуються на вирішення екологічних проблем, покращення умов життя населення та розвиток соціальних послуг [6].

Грантове фінансування є ефективним механізмом підтримки

соціальних проєктів, оскільки дозволяє підприємствам отримати ресурси для розвитку, не маючи зобов'язань щодо їх повернення. Основними донорами виступають міжнародні організації, такі як Європейський Союз, Світовий банк, Програма розвитку ООН та приватні благодійні фонди, які підтримують інноваційні соціальні ініціативи. Гранти можуть надаватися як окремим підприємствам, так і в межах партнерських програм, що сприяє розвитку екосистеми соціального підприємництва. Недоліком грантового фінансування є складність у його отриманні через високу конкуренцію та необхідність відповідності суворим критеріям ефективності, що накладає обмеження на підприємства, які лише починають свою діяльність [11].

Фандрайзинг є одним із найбільш поширених механізмів залучення фінансових ресурсів, що передбачає організацію збору коштів через благодійні внески, корпоративне партнерство, проведення спеціальних заходів та використання соціальних ініціатив. Фандрайзинг дозволяє мобілізувати фінансові ресурси від громадськості, підприємств та міжнародних організацій. Соціальні підприємства можуть організовувати благодійні заходи, акції, партнерські програми та інші ініціативи, що сприяють залученню коштів на реалізацію соціально важливих проєктів. Ефективність фандрайзингу залежить від активності підприємства у взаємодії з громадськістю, прозорості діяльності та здатності привертати увагу до своїх ініціатив. Основним викликом цього механізму є необхідність постійної роботи із залученням донорів та спонсорів, а також значні витрати часу та ресурсів на реалізацію фандрайзингових кампаній. Краудфандинг і цифрові фінансові платформи відкривають нові можливості для фінансування соціальних підприємств через залучення коштів від великої кількості людей. Краудфандинг дозволяє підприємствам презентувати свої проєкти на онлайн-платформах, таких як Kickstarter, GoFundMe, Indiegogo, «Спільнокошт» та отримувати фінансування від громадськості [12].

Цей механізм є ефективним для малих та середніх соціальних підприємств, оскільки дозволяє отримати ресурси без залучення традиційних

фінансових інституцій. Основними перевагами краудфандингу є можливість отримання коштів без необхідності їх повернення, створення маркетингового ефекту та залучення широкого кола прихильників до соціальної ініціативи. Водночас основним викликом є необхідність активного залучення аудиторії та конкуренція серед проєктів, що фінансуються за рахунок краудфандингу.

Розвиток соціального підприємництва вимагає впровадження новітніх фінансових механізмів, які забезпечують стабільність, сталість та ефективність фінансування. Традиційні джерела фінансування, такі як державна підтримка, гранти та благодійні внески, мають певні обмеження, що ускладнює розвиток соціального бізнесу. Саме тому зростає інтерес до інноваційних фінансових інструментів, які поєднують фінансову результативність із соціальним впливом. До таких механізмів належать соціальні облігації, імпаکت-інвестиції, механізм змішаного фінансування та використання технологій у фінансовій оптимізації. Соціальні облігації є відносно новим фінансовим інструментом, що поєднує елементи традиційного боргового фінансування та соціального інвестування. Вони працюють за принципом залучення приватних інвесторів до фінансування соціальних проєктів, де повернення інвестицій та виплата доходу залежить від досягнення заздалегідь визначених соціальних результатів. Держава або інші організації замовники визначають соціальні показники, яких має досягти підприємство, та гарантують виплати інвесторам у разі їх досягнення. Такий механізм забезпечує ефективність витрачання коштів, оскільки фінансування спрямовується виключно на успішні соціальні ініціативи, які демонструють реальний вплив. В Україні соціальні облігації ще не набули широкого розповсюдження, однак у міжнародній практиці вони активно використовуються для фінансування соціальних програм [8].

Імпаکت-інвестиції є ще одним сучасним інструментом, який дозволяє залучати фінансування у соціально орієнтовані проєкти, що мають як економічний, так і соціальний ефект. Основною метою імпакт-інвесторів є не лише отримання фінансового прибутку, а й створення довгострокового

позитивного впливу на суспільство та довкілля. На відміну від традиційного інвестування, де основною метою є максимізація прибутку, імпаکت-інвестиції спрямовані на підтримку підприємств, які вирішують соціальні проблеми. Це можуть бути бізнеси, що забезпечують доступ до якісної освіти та медицини, сприяють екологічній стійкості чи інтеграції вразливих груп населення у ринок праці. В Україні цей інструмент фінансування поки що розвивається на рівні окремих ініціатив, проте у майбутньому він може стати важливим джерелом фінансування для соціальних підприємств. Механізм змішаного фінансування передбачає поєднання різних джерел фінансової підтримки для забезпечення стабільного розвитку соціального підприємництва. У рамках цього підходу використовуються державні субсидії, гранти міжнародних організацій, комерційні інвестиції та приватні внески. Головна перевага змішаного фінансування полягає у можливості зниження ризиків для кожного інвестора, оскільки фінансове навантаження розподіляється між кількома зацікавленими сторонами. Такий підхід дозволяє залучати кошти для довгострокових соціальних проєктів, які потребують значних інвестицій, але водночас гарантують високий рівень соціального ефекту. В Україні цей механізм може стати особливо важливим у контексті відбудови післявоєнної економіки, коли держава, міжнародні донори та приватні інвестори мають об'єднати зусилля для створення стійких соціальних підприємств [12].

Фінансова стабільність соціального підприємництва є не лише запорукою його виживання, а й ключовим фактором довгострокового соціального впливу. У сучасних умовах ефективне управління фінансовими ресурсами стає основним викликом для таких підприємств, оскільки вони змушені балансувати між комерційною діяльністю та досягненням соціальної місії. На нашу думку, забезпечення фінансової оптимізації можливе лише за умови застосування комплексного підходу, що включає грамотне управління ресурсами, розробку стійких бізнес-моделей та залучення міжнародних фінансових інструментів. Ефективне управління фінансовими ресурсами передбачає не лише контроль за витратами та доходами, а й стратегічне

прогнозування та диверсифікацію фінансових потоків. Ми вважаємо, що основною помилкою багатьох соціальних підприємств є їх залежність від одного джерела фінансування, наприклад, грантів чи державної підтримки. Така модель є нестійкою та не дозволяє розширювати діяльність. Тому найбільш ефективною є стратегія, яка передбачає поєднання декількох механізмів фінансування – залучення грантів, соціальних інвестицій, краудфандингових кампаній, партнерських програм із бізнесом та участь у міжнародних фінансових ініціативах. Побудова фінансових стратегій та бізнес-моделей має базуватися на принципах самоокупності та фінансової гнучкості. Для забезпечення стійкості соціальні підприємства мають впроваджувати гібридні бізнес-моделі, що поєднують комерційну та соціальну складові. Наприклад, підприємство може пропонувати конкурентоспроможні продукти чи послуги на ринку, а отримані прибутки реінвестувати у соціальні проекти. Такий підхід дає змогу мінімізувати залежність від донорської підтримки та забезпечити довгостроковий розвиток. Водночас важливим елементом фінансової стратегії має бути аналіз ринкових умов, адаптація до змін економічного середовища та ефективне використання сучасних фінансових технологій [3].

Фінансова оптимізація у соціальному підприємстві не може бути досягнута через єдиний підхід – вона потребує інтеграції різних механізмів та інструментів. Раціональне управління ресурсами, адаптивні бізнес-моделі та міжнародне фінансування у сукупності створюють ефективну фінансову екосистему, яка дозволяє соціальним підприємствам не лише виживати, а й розширювати свою діяльність. В умовах економічної нестабільності лише підприємства, які здатні ефективно управляти фінансовими потоками та адаптувати свої стратегії, зможуть забезпечити довгостроковий соціальний вплив та фінансову стійкість.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Фінансово-інноваційний механізм соціального підприємництва є складною системою, у якій органічно поєднуються економічні, управлінські та

інституційні засади для досягнення соціальних цілей у підприємницькій діяльності. Ефективність такого механізму залежить від здатності інституційного середовища стимулювати соціальні інновації, залучати різноманітні джерела фінансування та підтримувати стале зростання. В Україні фінансово-інноваційний механізм соціального підприємництва сьогодні перебуває у фазі формування, що зумовлено як обмеженістю традиційних джерел фінансування, так і недостатнім розвитком законодавчої та інфраструктурної бази. Утім, соціально орієнтовані бізнес-моделі дають змогу збалансувати комерційну діяльність і соціальний ефект, інтегрувати сучасні технології та підвищувати конкурентоспроможність на міжнародному ринку. Водночас упровадження цифрових рішень і мобілізація різних типів ресурсів дозволяють сформувати нову парадигму фінансування, яка поєднує грантові, венчурні та краудфандингові інструменти.

Перспективи та стратегічні орієнтири розвитку фінансово-інноваційного механізму в Україні полягають у посиленні взаємодії між державою, бізнесом і громадянським суспільством для забезпечення стійкості соціальних підприємств. Перспективним напрямом є поширення гібридних бізнес-моделей, що водночас передбачають прибутковість і вирішення соціальних проблем. Досягти цього можна через удосконалення нормативно-правової бази, що регулює діяльність соціальних підприємств, а також через розробку прозорих критеріїв оцінки соціального впливу, які допоможуть ефективніше розподіляти фінансові ресурси. Додатковий акцент має бути зроблено на формуванні сприятливих умов для появи імпакт-інвесторів та механізмів приватно-державного партнерства, оскільки саме вони здатні забезпечити стабільне залучення коштів у проекти з високим соціальним ефектом. Напрями вдосконалення фінансової політики держави мають враховувати потребу в нових інструментах підтримки соціальних проектів, а також необхідність усунення зайвої бюрократії, що часто стає на заваді підприємцям. Держава може посилити стимулюючу функцію через фіскальні пільги, полегшений податковий режим і державні гарантії для

соціально орієнтованих бізнесів. Важливим є створення спеціалізованих фондів або програм, які б узгоджувалися з міжнародними стандартами та забезпечували прозорість розподілу коштів. Слід реформувати існуючі механізми субсидування, зробивши їх прозорішими та орієнтованими на чіткі соціальні результати. Перерозподіл державних коштів на користь ініціатив, що демонструють реальну ефективність, спонукатиме підприємства не лише активно розвиватися, а й виконувати важливу соціальну місію.

Література

1. Kogabayev T., Maziliauskas A. The definition and classification of innovation. *HOLISTICA – Journal of Business and Public Administration*. 2017. Vol. 8, no. 1. P. 59–72. URL: <https://doi.org/10.1515/hjbpa-2017-0005> (date of access: 07.02.2025).
2. Morrison J. L. Schermerhorn, John: *Management and Organizational Behavior* New York: John Wiley and Sons. *Journal of Education for Business*. 1996. Vol. 72, no. 2. P. 125–125. URL: <https://doi.org/10.1080/08832323.1996.10116840> (date of access: 07.02.2025).
3. Stepanova D., Yaremenko A. Development of a financial strategy to stabilize the financial position of the enterprise. *Herald UNU. International Economic Relations And World Economy*. 2019. No. 27. URL: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2019-27-33> (date of access: 07.02.2025).
4. Волощук В. Джерела фінансування інноваційної діяльності підприємств. *Сталий розвиток економіки*. 2019. № 4 (45). С. 112–119. URL: <https://economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/view/96> (дата звернення: 07.02.2025).
5. Говоруха Ж. А. Теоретичні підходи до визначення поняття "інновація". *Наукові праці Національного університету харчових технологій*. 2010. № 35. С. 43–46. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnukht_2010_35_11 (дата звернення: 07.02.2025).

6. Грицаєнко Г. І. Соціальні інвестиції в соціальний капітал. *Бізнес Інформ*. 2018. № 1. С. 188-194. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2018_1_28 (дата звернення: 07.02.2025).
7. Денисенко М., Будякова О. Механізм державного управління інноваційної діяльності на регіональному рівні. *Науковий вісник: державне управління*. 2019. Т. 1, № 2018-1. С. 34–47. URL: <https://doi.org/10.32689/2618-0065-2018-1/1-34-47> (дата звернення: 07.02.2025).
8. Михальчук Л., Бендюг Є. Методи залучення фінансових ресурсів для розвитку соціального підприємництва. *Економіка та суспільство*. 2021. № 32. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-56> (дата звернення: 07.02.2025).
9. Плиса В., Цюпка А., Мунтян Б. Інструменти фінансування соціального підприємництва в Україні. *Економіка та суспільство*. 2024. № 61. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-69> (дата звернення: 07.02.2025).
10. Точиліна Ю. Теоретико-методологічні засади управління розвитком людського капіталу. *Економіка та суспільство*. 2023. № 57. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-101> (дата звернення: 07.02.2025).
11. Гранти на персональні проекти у сфері соціального підприємництва, креативних індустрій, освіти, культури, медіа, роботи з молоддю. *Дія. Бізнес Старт*. URL: <https://business.diiia.gov.ua/news/hranty-na-personalni-proiektu-u-sferi-sotsialnoho-pidpriemnytstva-kreatyvnykh-industrii-osvity-kultury-media-roboty-z-moloddiu> (дата звернення: 07.02.2025).
12. Зелені, соціальні та стійкі облигації як механізм імпаکت-інвестування - UkraineInvest. *UkraineInvest*. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/news/27-05-22-2/> (дата звернення: 07.02.2025).

References

1. Kogabayev, T. and Maziliauskas, A. (2017), "The definition and classification of innovation", *HOLISTICA – Journal of Business and Public Administration*, vol. 8, no. 1, pp. 59-72. <https://doi.org/10.1515/hjbpa-2017-0005>.
2. Morrison, J. L. (1996), "Schermmerhorn, John: Management and Organizational Behavior New York: John Wiley and Sons", *Journal of Education for Business*, vol. 72, no. 2, pp. 125-125. <https://doi.org/10.1080/08832323.1996.10116840>.
3. Stepanova, D. and Yaremenko, A. (2019), "Development of a financial strategy to stabilize the financial position of the enterprise", *Herald UNU. International Economic Relations And World Economy*, vol. 27. <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2019-27-33>.
4. Voloshchuk, V. (2019), "Sources of financing for innovation activities of enterprises", *Sustainable development of economy*, vol. 4 (45), pp. 112-119, available at: <https://economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/view/96> (Accessed 07 February 2025).
5. Govorukha, Zh. A. (2010), "Theoretical approaches to defining the concept of innovation", *Scientific works of the National University of Food Technologies*, vol. 35, pp. 43-46, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnukht_2010_35_11 (Accessed 07 February 2025).
6. Hrytsaienko, H. I. (2018), "Social investments in social capital", *Business Inform*, vol. 1, pp. 188-194, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2018_1_28 (Accessed 07 February 2025).
7. Denysenko, M. and Budiakova, O. (2019), "Mechanism of state management of innovation activities at the regional level", *Scientific Bulletin: Public Administration*, vol. 1, no. 2018-1, pp. 34-47. <https://doi.org/10.32689/2618-0065-2018-1/1-34-47>.
8. Mykhalchuk, L. and Bendiuh, Ye. (2021), "Methods of attracting financial resources for the development of social entrepreneurship", *Economy and Society*, no. 32. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-56>.

9. Plysa, V., Tsiupka, A. and Muntian, B. (2024), "Instruments for financing social entrepreneurship in Ukraine", *Economy and Society*, vol. 61. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-69>.

10. Tochylina, Yu. (2023), "Theoretical and methodological principles of human capital development management", *Economy and Society*, vol. 57. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-101>.

11. Diia. Business (2025), "Grants for personal projects in the field of social entrepreneurship, creative industries, education, culture, media, youth work", available at: <https://business.dii.gov.ua/news/hranty-na-personalni-proiekty-u-sferi-sotsialnoho-pidpriemnytstva-kreatyvnykh-industrii-osvity-kultury-media-roboty-z-moloddiu> (Accessed 07 February 2025).

12. UkraineInvest (2022), "Green, social and sustainable bonds as a mechanism for impact investing", available at: <https://ukraineinvest.gov.ua/news/27-05-22-2/> (Accessed 07 February 2025).

Стаття надійшла до редакції 27.02.2025 р.